

Holmenkollsymposiet 2018:

Estetikk, kvalitet og etikk

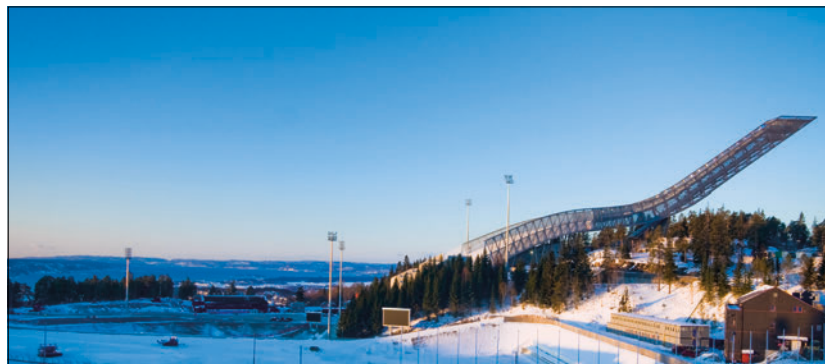
Går jakten på et vakkert ytre på helsa og profesjonen løs?

NTFs fagsjef Øyvind Asmyhr og leder av NTFs fagnemnd Elisabeth Jonsson inviterte til et godt besøkt symposium, der deltagerne fikk tenke på mange aktuelle estetiske og etiske valg og problemstillinger for pasient og ikke minst behandler relatert til en klinisk hverdag. Stødige moderatører i Ulla Pallesen og Arne Lund viste vei mellom aktuelle temaer formidlet av internasjonale og nasjonale foredragsholdere.

Lege Kari Løvendahl Mogstad åpnet symposiet og sin egen forelesning med beskrivelser av dagens utseendeidealer: Beautification, Barbie, veltrent, frisk, slank, vellykket, macho, timeglassfigur, keyhole-lips. Hvordan blir vi i dag påvirket av krav om perfektjon rundt egen helse? Og videre, hvordan påvirker dette våre valg på vegne av egen helse? Hvilke rollemodeller er foreldregenerasjonen? Og Mogstad spør videre: – Hvordan takler ungdommen videre utvikling av et sterkt skjønnhetstyranni?

Vi kjenner vel alle litt på kroppsklemma og dagens utseendeidealer vil påvirke mange. Forbedringsindustrien og skjønnhetstyranniet krever i dag perfektjon i en slank kropp og et vakkert ytre. Det er ikke lenger et spørsmål om å være gode i noe, men å være best i alt. Kosmetikkindustrien maler drømmen om et perfekt smil i en fin kropp gjennom forbruk av bloggere, eller «influencers», produktplassering og skjult reklame i medier som Instagram, Snapchat, og TV. Kosmetikkindustrien når sine delmål da det hos mange i dag er allment akseptert med fasadefiksing.

Mogstad hever pekefingeren – hvor går aldersgrensene? Hva gjør dette med oss og kommende generasjoner? Hvor går grensene for tannlegene som auto-

Holmenkollen. Foto: Baiaz/iStock.

risert helsepersonell i møte med pasientenes krav om estetikk? Hvilke verdivalg skal tannlegene legge til grunn i møte med kosmetikkindustrien? Helse, etikk og butikk? Mogstad avslutter forelesningen med et hjertesukk og et sterkt ønske – barn må være glad i seg selv.

Man blir det man gjør som behandler

Etikk er ikke uforanderlig, etiske normer formes av tiden og samfunnet man lever i.

Bjørn Hoffmann entrer scenen og presenterer seg som etiker. Hva er definisjonen på en etiker?

– Alle i rommet puster lettet ut når etikeren går ut av rommet, sier Hoffmann til latter i salen. Men dette var ikke tilfelle, pausepraten etter forelesningen var enstemmig – Hoffmann begeistret og skapte interesse rundt etikk og tannhelse. Hoffmann starter med å definere og sammenligne deontologi og odontologi. Deontologi er en pliktetikk. Valg skal baseres på regler eller moralske prinsipper, der det riktige valget veier tyngre enn resultatene. Odontologi sier Hoffmann innebærer hjelpeplikt – en behovstilfredsstillelse. Tannlegen er pliktig å ha faglig kvalitet, faglig forsvarlighet, utøve faget ut

i fra etiske normer og plikt til kostnads-effektivitet. Tannlege i klinisk praksis er utsatt for kontinuerlige interessekonflikter gjennom pasientens ønsker og behov, estetikk, faglig kvalitet og forsvarlighet, samfunnsoppdrag og profesjonsrolle samt å drive butikk med ansatte og løpende regninger. Hoffmann oppfordrer:

– Når pasienten går til tannlegen, skal tannlegen tenke på pasienten og ikke seg selv, og følger opp med et dydsetisk poeng: «Man blir det man gjør som behandler». Fokus på estetikk øker i klinisk praksis. Med store forventninger og krav øker risikoen for misnøye. Pasienten har lettere for å oppleve manglende tilfredshet, og med det løper tannlegen en risiko for å bli saksøkt. Som tannleger må vi gjøre noen verdivalg. Er vi helsepersonell eller kosmetikere? spør Hoffmann og trekker videre analoger til kosmetiske kirurger og øyeleger. Det er lavere status på behandlere i stillinger som praktiserer kosmetisk behandling (korreksjon) sammenlignet med de som behandler og forebygger sykdom.

Spenningsfeltet mellom idealene i odontologi som en autorisert helsefagarbeider og kommersialiseringen av kosmetisk behandling krever kritiske tanker med gode gjennomtenkte ret-

ningslinjer utviklet av den individuelle tannlege i samarbeid med den lokale og nasjonale tannlegeforeningen. Enhver behandler ønsker å bli forbundet med kvalitet i utøvelsen av sitt yrke. Kvalitet i møte med kollegaer og pasientenes forventninger og krav. Tillitt og omsorgskvalitet er andre faktorer som betyr mye i relasjonen mellom behandler og pasient. Pasientene vil vurdere sin behandler etter funksjon, estetikk og varighet av reparasjoner og erstatteringer i munnhulen og tannsettet. Så estetikken er en viktig del av vårt virke. Hvordan kan vi få frem det vakre og skjønne som er et viktig kriterium i oppfatningen av en vellykket behandling?

Mange spørsmål og mange svar

Symposiet gjør en vending etter en tankefull åpning og går direkte inn i klinikken med beskrivelser av hvilke ulike verktøy vi som behandlere har for å kunne oppnå tilfredsstillende og optimale estetiske resultater. Etter denne kraftige åpningen med fokus på etikk, var det ingen enkel jobb for den sveitsiske protetikeren Stefan Paul å overbevise publikum om viktigheten av ansiktsanalyse og symmetri for å oppnå et optimalt sluttresultat. Paul kjenner på stemningen og får etter hvert salen med seg. Avslutningsvis kommer følgende retoriske spørsmål:

– Når en person kommer for et rent estetisk/kosmetisk behov – er vedkommende fortsatt en pasient?»

Spesialist i oral og maxillofacial kirurgi Helge Risheim starter med å definere «Snapchat dysmorf». Glat-

tere hud, større øyne, markerte kinnben og fyldige lepper. Men etter dette poengterer Risheim at noen personer har et behov. Deriblant personer med medfødte avvik. Kasuistikker presenteres med blant annet botoxbehandling, leppereposisjonering og hakeimplantater.

Videre forelesninger demonstrerte ulike former for estetisk behandling ofte med fokus på tverrfaglig samarbeid mellom de ulike fagspesialitetene. Spesialist i kjeveortopedi, Annlaug Stensland, viste til kliniske kasus med kjeveortopedisk behandling av voksne pasienter. Førsteamanuensis og spesialist i oral protetikk Harald Gjengedal foreleste i hverdagsprotetikk. Spesialist i periodonti Olav Inge Larsen ga publikum en oppdatering på gingivale retraksjoner. Oral kirurg Fredrico Brunner demonstrerte prinsipper for bruk av digitalt design ved større rekonstruksjoner og implantologi. Professor Jon Dahl informerte og demonstrerte forsvarelig bruk av blekemidler. Førsteamanuensis Torgils Læg Reid hadde som tema mikroabrasjon og bleking av pre- og postoperative forandringer i emalje. Professor Thomas Attin og Førsteamanuensis Gaetano Paolone, Tannlege Konrad Meyenberg hadde forelesninger med kasuistikker som demonstrerte komposittrestaureringer, adhesivteknikker og ulike tann- og implantatforankrede protetiske løsninger.

Paneldebatt med utgangspunkt i et komplisert klinisk kasus med medfødte avvik oppsummerte ulike problemstillinger knyttet til funksjon og estetikk i forbindelse med behandlingsplanleg-

ging. Det aktuelle kasus viste også til nødvendighet med tverrfaglig tilnærming i klinisk kompliserte tilfeller. Tannlege og Seniorrådgiver Per Lüdemann understreker betydningen av autorisasjonen som tannlege i klinisk virke i sitt innlegg i paneldebatten. Lüdemann refererer til Helsepersonelloven § 6 Ressursbruk «*Helsepersonell skal sørge for at helsehjelpen ikke påfører pasient, helseinstitusjon, trygden eller andre unødvendig tidstap eller utgift.*» Videre refererer Lüdemann til krav om journaltekst der pasienten skal informeres om behandlingsalternativer, informert samtykke (pasienten ønsker behandlingen), kartlegging og diagnostikk. Ikke minst spør Lüdemann:

– Hva skal trygden brukes til?

Videre diskuteres bruk av reklame og kampanjer for tannbehandling. Det manes til omtenkksomhet for å opprettholde etiske verdier og omtale for vår profesjon.

Utdanning – i dette tilfellet i form av et symposium, med forelesninger og andre former for undervisning øker kunnskap og holdninger til etiske valg i forbindelse med utøvelse av yrket. Dette vil opprettholde fokus på å bevare og promotere oral helse som den primære etiske forpliktelse. Symposiet tok grundig for seg estetisk tannbehandling og dette ble et spennende møte med etikk og den stadig sterkere kosmetiske industrien. Kursdeltagerne virket meget fornøyde med to intensive dager, der man fikk mange svar, men også belyst mange spørsmål med fremtidig utvikling av vårt eget fag.

Jørn A. Aas